

הפושע צבי גור הצליח לברוח. אך האיש רפי סוויסה עמד במבחן

אדם בשם צבי גור, רוצח פסיכופאטי, הצליח השבוע להעמיד את המדינה על רגליה בפעם השנייה. פעם עשה זאת, כאשר כיצע את הפשע שלו. השבוע עשה זאת שוב, כאשר ברח מן הכלא (ראה עמודים 9-8).

תוך כדי כך העמיד גור באור הזרקורים את האיש האחרון עתה לבתייהוה: רפי סוויסה, ואת מפקד בית-הסוהר, יוסי פולק. גור מול סוויסה. הפושע פורע את החוק, והוא מערער את הכללים המוסכמים שעל פיהם מתנהלת חברה תקינה. הוא סובל, לעיתים קרובות, מאישיפיות מוסרית — איטיפקוד של מצפון אישי, המגביל את מעשיו של אורח רגיל.

האורח בעליהמצפון מבין כי החוק דרוש כדי לאפשר קיום-כיצוות של אנשים בני-חורין בחברה המבטיחה את זכויותיהם שלהם. הוא מפקיד את ניהול ענייני-החברה בידו אנשים הא-מורים להגן על זכויותיהם האלה. יתכן שהתוצאה המסוכנת ביותר של מעשי הפושע היא ניפוצם של יחסים אלה, המבוססים על הסכמה כללית ואימון הדדי.

צבי גור, שחטף ילד וגרם תוך כדי כך למותו, אדם מתוחכם אך חסרי מצפון, מייצג את הטיפוס הזה של הפושע. מולו העמידה החברה את רפי סוויסה, המייצג בצורה מובהקת ביותר את הטיפוס ההפוך — שליח-הציבור ושומרי-החוק במיטבו, אדם המאמין בזכויות-האדם, והפועל על פי-ן. ראש מורם. יתכן שמכל מאות האנשים שהוצבו בתפקידים חשובים בימי ממשלת-האחדות-הלאומית, סווי-

סה היה המתאים ביותר לתפקידו. הוא התגלה לציבור כאדם בעל שארירות. האסון האישי שפקד אותו — כליאת בנו בצרפת בגין עבירות סמים — הגביר את המורעות שלו לבעיות האנושיות של האסיר. למרות שהופקד על מערכת שהיא כמעט חסרת-תקנה, מבחינה חומרית ואנושית כאחת, ניגש במרץ לשפר את מצבם של האסירים. ביטל כמה מן הנהלים הפחות-אנושיים בבתי-הכלא, יצר מר-דעות חדשה לצרכים האנושיים של האסירים. העובדה שהוא יהודי מיוזחי, בעל מיכטא מיוזחי, הגבירה את האמון בו מצד אוכלוסיית-הכלא, שבה יש רוב מיוזחי.

מי שבא לשקם אסירים, צריך לדעת כי זהו תפקיד כפויטובה ושובר-לב, ושירות בו האכזבות. פושעים מתוודים כמים יודעים לעורר אמון ולנצל אותו. מול כל מיקרה של שיקום מוצלח יש כמה מיקרים הפוכים, המספקים חומר לבעלי הגישה הצינית המרושעת. הסכנה הגדולה הגלומה בפרשת גור היא שיש בה כדי להציג את דורשי השיקום, ובראשם סוויסה עצמו, באור מגוחך ונלעג. פקיד זהיר נוטה במצב כזה להרכין ראש ולעבור למחנה הציניקאים גטי-הלב.

במבחן זה התנהג סוויסה השבוע למפת. תחת לגמגם סיסמות בנוסח "נפיק לקחים", האהובות כל-כך על הנמושה הישראלית המצויה בתפקיד, הוא ריכז ב"אני מאמין" שלו כראש מורם, והבטיח שלא לנטוש את הקו האנושי.

במבחן השבוע, המנצח המוסרי היה סוויסה.

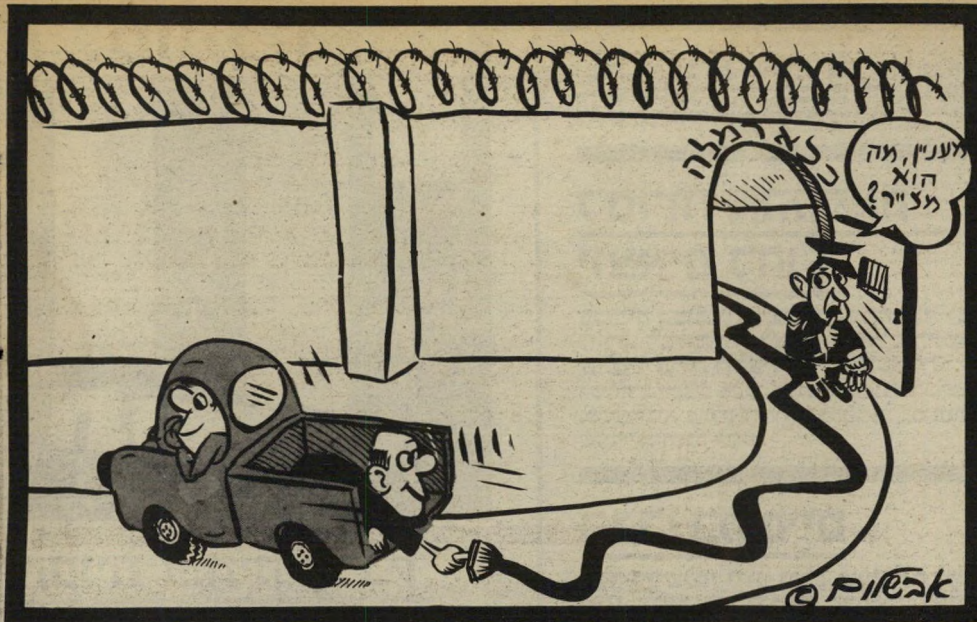
הממשלה

החוצפה והבורות

אברהם שריר אהב פירסומת. וגם שמעון פרס, אבל...

מיהו אברהם שריר — אורח המ' מלא זמנית תפקיד ציבורי, או שליט פיארולי מורס-מעמם?

מיהו ממשלת-ישראל — הנהלה נבחרת של מדינה דמוקרטית, המור' כבת מעסקים-מיפלגות מצויים, או מועצה של דוכסים ונסיכים, העושה במדינה ככל העולה על רוחה? מיהו שימעון פרס?

ההצעות היו חזורים ברובם ברצון טוב, וביקשו להגן על האזרחים. אבל בכל פעם, כאשר ניגשה הכנסת לדיון רציני, הסתבר כי המצב הפוך: חוק כזה יפגע באזרחים, יביא למעצרים המוניים ובל-תימבוקרים. ישלול את זכויות-האזרח וזכות-הציבור-לדעת, וכסופו של דבר לא יעמוד במבחן המציאות. משוסיכך מתו כל ההצעות הקוד-מות מות-נשיקה בוועדות-הכנסת.

ממשלה זו, יותר מכל ממשלה קודמת, משופעת ברודפי-פירסומת, המטרידים את העיתונות יומסולילה אחרי כותרת.

יתכן כי אברהם שריר עולה גם מבחינה זו על כל חבריו. מישרדו הוא מכונה שתוצרתה העיקרית, והכמעט בלעדית, היא פירסומת לשר. השר ועוזריו משקיעים מאמצים בלתי-נלאים כמשימה זו, ולא בלי הצלחה. הם הפכו את שריר, עסקן אלמוני ודלי-כישורים, לדמות ציבורית ידועה. אולם ברגע שהעיתונות העזה להטיל בו דופי, התגלה כי רריפת-הפירסומת של השר היא חרסיטית מאוד. הוא מוכן לשבור את הכלים שפעלו עד כה למענו.

אין פירוש הדבר כי כלי-התיקשות הם כפרשה זו — כמו בפרשות אחרות — טלית שכולה תכלת. שריר צורק בכמה מתלונותיו. ההתחרות בין הערי-תונים, הנתונים במצב כלכלי קשה (ראה איגרת העורך, עמוד 4), גורמת להם לאי-פעם לנפח פרשות, תוך רדיפה אחרי השערוריה היומית העסיסית.

ביקורת עצמית דרושה לעיתונות, ויתכן מאוד שחסרים כלים מתאימים לכך. אך ההתערבות הגסה של הממ' שלה, בעיקבות עלבונן של פוליטיקאי אחד והתנשאותו של ראש-הממשלה הזמני, היא סכנה למישטר הדמוקרטי כולו.

יחסים מרחביים סמירת-לחי

העולם הזה פירסם את אוימו של אברנידאל. האם התגשם השבוע?

העולם כולו עקב השבוע בדריכות אחרי הדראמה בבית-המישפט בעיר הצרפתית נאנט. שלושה פושעים לכרו שופטים, פרקליטים וקהל כבני-יער-רה, ורק אחרי מהלכים ממושכים שיה-ררו אותם ונכנעו. שניים מן השלושה היו פושעים צרפתיים, האיש אשר יום את התקרית היה פלטיני. הוא טען שהוא "קרב" לאברנידאל.

אברנידאל הוא צבאי אל-כנא, ראש ארגון-טרור קטן ורצחני, הפועל בהשראת סוריה, לוב ועיראק. אותו אברנידאל העניק לפני כמה שבועות ראיון לשבועון הגרמני דר (המשך בעמוד 10)

צנטריות בערבוכיה. חברי הממשלה, שאחדים מהם סכלו גם הם לא פעם מפירסומים פוגעים, התרגשו. עלה על כולם שימעון פרס, אמן הפירסומת-העצמי («שימעון פיר-סומת», «יוניטד פרס»). בהחלטה בת-רגע קבע שהממשלה תיוסם לאלתר חוק, אשר יאסור את פירסום שמותיהם של חשודים בעבירות פליליות.

מות-נשיקה. החלטה זו היתה תערובת של חוצפה ובורות, תערובת המציינת את הממשלה הזו מיום קומה כמעט בכל השטחים. חוצפה — כי המניע היה גלוי וחסרי-בושה. חברי-הממשלה רצו להגן על עצמם מפני ביקורת הציבור. גרם להחלטה מיקרה שקרה לשר אחר. אומנם דובר על חוק אשר יחול על כל האזרחים, אך היה ברור כי הכוונה המפורשת היתה להעניק זכות נוספת לחברי-הממשלה, המשופעים בזכויות-יתר.

לרשות כל האזרחים עומדים החור-קים הקיימים — וביניהם החוק לא-י-סור לשון-הרע, שהוא הדראסטי ביותר של הקיים בעולם הדמוקרטי כולו. לפי חוק זה, יכול גם אברהם שריר לתבוע את עלבוננו. אולם אין הוא מסתפק בכך, וחבריו סבורים כי מגיע להם אמצעי נוסף להגנה ונקמה.

בורות — כי חוקים מסוג זה נדונו כמעט מאז קום המדינה. כמעט בכל כנסת הובאה הצעה כזאת. בעלי

מה דינם בישראל של עקרונות שעליהם מושתתת החברה הדמוקרטית המודרנית, כגון שוויון האזרחים לפני החוק, חופש-העיתונות, וזכות-הציבור-לדעת, פומביות-המישפט, פיקוח הצי-בור על נבחריו, אחריות הנבחר כלפי הציבור?

מחיר התהילה. השבוע היתה בממשלת-ישראל סצינה שכמעט לא תיאמן. שריהתירות אברהם שריר — אחר השרים הפחות-חשובים בממשלה, שקנה לעצמו שם בעיקר כאלוף הנסיעות לחו"ל בחברת אשתו — התלונן על העוול הנורא שנגרם לו. לתלונות אלה היה יסוד כלשהו. העיתונות פירסמה עליו ידיעות שמי-קורן היה במישטרה. ידיעות אלה היו מוגזמות. והפירסום לא היה מאוזן. אחת הידיעות נבעה מאיזכור בעת דיון בבית-מישפט (ראה מיסגרות).

אולם ידיעות כאלה, עם כל חומרתן, הן לחסיחוקם של פוליטיקאים בכל-חברה דמוקרטית: הנהול הדמוקרטי מחייב אדם, המתיימר להיות שליח-הציבור, לעמוד בביקורת חריפה הרבה יותר מאשר אורח רגיל, שאין לו יומרה כזאת, ושאינו לו שליטה בכספי הציבור. זהו מחיר התהילה — הצד השני של מטבע הפירסומת.

אולם שריר, שחש עצמו נפגע, קרא באוזני הממשלה הצהרה אישית נר-גשת, שבה שימשו הפאתוס והאגוד

כיצד זה קרה לשריר

רות בסיס ושחר, שרק נועדו לצוד כותרות. בדש שמע, כפי הנראה, ששמו של שריר נמצא ממילא בכותרות, בעניין חקירת-אלבין, וזינק על העגלה.

הכותרות עשו את שלהן. מפכ"ל המישטרה, דויד קראוס, המצוי עתה במוקד התקפות חכ"ס שונים, בגלל החקירות הרגישות שבהן מטפלת המישטרה, קיים מייד ביורו עם החוקרים שניו ממונים על חקירתו של בדש במחוז תל-אביב ובניחודה הארצית לחקירות-הונאה. הוברה, חד-מש-מעות, כי אין לא אחד מהחוקרים שאל את בדש כל שאלה שהיתה קשורה לשריר, ולוא בדמו.

דובר המישטרה היה בוודאי שמח להכחיש את המידע הכוזב שסיפק בדש לעיתונות. תוך שי-מוש באולם בית-המישפט, אך דיו היו כבולות. הכחשה מישטרתית לדברים שנאמרו באולם בית-המישפט היא התערבות בהליך מישפטי («סוב יודיחה').

כך לא יצאה הודעת הכחשה של דובר-המישטרה, ושריר הממורמר — ובצדק — מצא אילן להתלות בו: להאשים את העיתונות. המונצת את דמי ואוכלת בבשרי החי' כר-ציון ציטריין

ניתוח המיקרה מוכיח, שאין קשר בין עניין זה ובין דרישת שריר, כפי שבאה לידי ביטוי בטלוויזיה, לחוקק לזיך שימעון פירסום שמות-חשודים. ביום הרביעי בבוקר חובא הנקיין משה בדש לבית-המישפט המחוזי. להמשך מישפטו, שבו הוא נאשם בכך שעמד בראש רשת זיפני-דולארים.

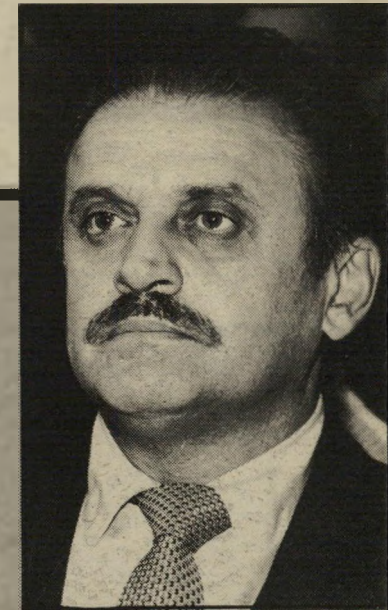
התובעת, לביאה לכ-און, התחי-לה לחקור אותו. בדש התעלם ממרבית שאלותיה של התובעת, ודיבר בעיקר אל שני העיתונאים שנכחו באותו זמן באולם (ראה עמודים 36-37) ללא שום קשר לשאלות של לבי-און, אמר לפתע בדש: «חקרו אותי אם השר שריר קיבל ממני דולארים.»

על-פי החוק הקיים, אין לצד שלישי, ששמו מוזכר בחלל אולם בית-המישפט, הגנה מפני פירסום. כל מה שמוזכר באולם, גם אם הוא לא נרשם בפרוטוקול, ניתן לציטוט בכלי התקשורת. שמו של שריר היה בכותרות ממילא. לא עבר זמן קצר, ודיברי בדש זכו לכותרות סנסציוניות. שלא מדעת שירתו העיתונאים, אשר עטו על המציאה, מניפולטור תיקשורתי מעולה, שכבר הוכיח בעבר את כישורו בהמצאות חס-

בסמיכות של יומיים שורבב שמו של השר הליברלי לשני עניינים. ראשית, דווח שהוא יוזמן לחקרה מישטרתית בעניין טיב קשריו עם מיכאל אלבין. גם אם לשריר היתה תחושה בלתי-נוחה מההדלפה, שהתבררה כעבור כמה ימים כנכונה, הרי היה ברור לכל ברי-דעת שחקירת השר היא הכ-רחית.

ידי המישטרה היו כבולות

ין שריר ואלבין שררו יחסי ידידות עמוקים. שריר הודה גם בעבר, וגם השבוע מעל מסך הטלוויזיה, שאלבין תמך בטיעתו. בכסף ובניוד, בזמן מאבקי-כוח בתוך המפלגה הליברלית. שמו של שריר נרשם בכל מיני מיסמכים של המנוח, ואם לא די בכך, סכומי-כסף מסיכורים הועברו לחשבון הבנק שלו דרך סניף-בנק ביפו. היה זה יותר מטיבועי שהוא יתבקש להשיב על כמה שאלות. לדעת אנשי-המישטרה, לא על כולו. שריר הבין את הנקודה, ולכן הוא מיהר לברך את אנשי-המיש-טרה על החקירה המהירה ותוצ'אותיה. אך קיצמו יצא על שירוב שמו עם בדש. איך זה קרה?

שר שריר המנצח של בדש

שר אברהם שריר עורר את רחמי הצופים, כאשר שאל בקול-בוכים את דן רביב, במבט של ערב-שבת: מיה זה הבדש הזה? איך בכלל קושרים את שמי עם שמו? ביום הראשון האחרון, כאשר מיהר שר-המישפט, משה ניסים, להודיע על הצעת-חוק שהוא מגבש, אשר תמנע פירסום שמות חשודים נחקרים, עד שיוגש נגדם כתב אישום (ראה במדינה, למעלה) היה נדמה שהממשלה תבקש לעשות חסד עם שר-התיירות, על המגיעה שפגעו בו ובמישפחתו. אך מי באמת פגע בשריר? על מה בעצם הוא זעם?